

УДК 378

Валентина Олександрівна ТЮРІНА,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри соціології та психології факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ

МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ У ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Показано зв'язок інтенсифікації навчання з його активізацією, визначено умови і фактори інтенсифікації навчання, розглянуто мотивацію як фактор інтенсифікації навчання.

Ключові слова: інтенсифікація навчання, активізація, мотивація, проблемне навчання.

Актуальність проблеми. Стрімке зростання обсягу інформації, високі темпи розвитку інформатизації зумовили необхідність пошуку способів і засобів вирішення проблеми інтенсифікації процесу навчання. Тому інтенсифікація навчального процесу є одним з основних напрямків удосконалення навчання у сучасному вищому навчальному закладі. Не є виключенням і процес підготовки майбутніх працівників поліції у ВНЗ МВС України.

Зв'язок з попередніми дослідженнями. Проблему інтенсифікації процесу навчання розглядали у своїх працях вчені психологи і педагоги (С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Беспалько, Н. Крюкова, О. Околелов, Г. Рижкова, Н. Талізіна та інші).

Але при всій фундаментальності попередніх наукових праць проблема інтенсифікації процесу навчання курсантів, студентів і слухачів у ВНЗ МВС України залишається недостатньо вивченою. Зокрема, потребують більш детального вивчення психолого-педагогічні умови і фактори, що сприяють інтенсифікації процесу навчання.

Основний текст. Дотепер у літературі не існує єдиного визначення поняття «інтенсифікація навчання». Узагальнення результатів аналізу літературних джерел дозволяє зробити висновки: 1) поняття «інтенсифікація навчання» відноситься до числа найбільш фундаментальних понять дидактики; 2) поняття «інтенсифікація навчання» означає оптимальну організацію навчання, що дозволяє одержувати максимальні результати за мінімальний проміжок часу; 3) інтенсифікація навчального процесу передбачає не просте поліпшення традиційного процесу навчання, а науковий пошук цілісної системи навчання, яка є найкращою за даних умов, і дозволяє досягти поставленої дидактичної мети за найменшими затратами навчальної праці за найбільш короткий час без зниження вимог до якості знань.

Успішна інтенсифікація навчального процесу передбачає розробку та впровадження науково обґрунтованих методів управління навчально-пізнавальним процесом, що мобілізують творчий потенціал особистості тих, хто навчається, і тих, хто навчає.

З поняттям «інтенсифікація навчання» тісно пов'язано поняття «активізація навчання». *Активізація навчально-пізнавальної діяльності* – це двосторонній процес, який передбачає цілеспрямовану діяльність викладача, спрямовану на удосконалення організації змісту навчального матеріалу, а також на розробку та використання таких форм, прийомів і методів навчання, що сприяють підвищенню пізнавального інтересу, пізнавальної самостійності, творчої активності студентів і курсантів у процесі засвоєння навчальної інформації, формування знань, умінь і навичок їх практичного застосування, у формуванні умінь і здатностей прогнозувати навчальну і виробничу ситуації, а також приймати та реалізовувати самостійні рішення.

Інтенсифікація навчання є одним зі способів активізації навчально-пізнавальної діяльності. Процеси інтенсифікації базуються на індивідуально-психологічних

факторах, що реалізуються у процесі навчальної діяльності. Тому стратегічним напрямком інтенсифікації та активізації навчання має бути створення психолого-педагогічних умов, що сприяють осмисленості навчання, формуванню пізнавальної активності і самостійності студентів і курсантів.

Зростання темпів навчання можливо шляхом удосконалення змісту навчального матеріалу й удосконалення методів навчання. Зокрема, одним зі способів удосконалення методів навчання є застосування різних форм і методів проблемного навчання. При цьому визначальним є те, що тільки мотивація здатна стати дієвим фактором активного залучення особистості до процесу пізнання. Навчально-пізнавальні мотиви виникають з потреб, які у свою чергу визначаються багатьма факторами, зокрема установками й досвідом студентів і курсантів.

У ситуації навчання існує три групи мотивів. Це розділення здійснюється у залежності від того, що лежить в основі мотивації – спонукання чи потреба у пізнанні.

При традиційному навчанні у тих, хто навчається формується дві групи спонукальних мотивів: 1) безпосередньо спонукальні мотиви. Як правило, вони виникають у студентів і курсантів як наслідок реалізації зовнішніх факторів (наприклад, педагогічної майстерності викладача), сприяють формуванню нестійкого пізнавального інтересу; 2) перспективно спонукальні мотиви, які сприяють формуванню стійкого пізнавального інтересу та досягненню віддаленої пізнавальної мети. При реалізації методів активного навчання, зокрема, реалізації проблемного навчання, формується принципово нова група пізнавальних мотивів: 3) пізнавально-спонукальні мотиви, які виникають при осмисленні навчальних проблемних ситуацій, спрямовані на розв'язання системи пізнавальних задач різної перспективності на досягнення перспективної пізнавальної мети. Ці мотиви базуються на стійких пізнавальних потребах й інтересах, забезпечують стійку навчально-пізнавальну діяльність, спрямовану на активне самостійне розв'язання перспективних пізнавальних задач, на самостійне здобування знань та формування пізнавальних умінь і навичок [1].

Висновок. Отже, створення системи пізнавальних задач різної перспективності забезпечує формування стійких пізнавальних мотивів, що сприяють здійсненню стійкої навчально-пізнавальної діяльності, формуванню пізнавальної активності та пізнавальної самостійності студентів та курсантів ВНЗ МВС України, а отже, створюють умови для інтенсифікації їх навчання.

Список використаних джерел

1. Тюріна В. О. Пізнавальна самостійність школярів : монографія / В. О. Тюріна. – Харків : Основа, 1993. – 140 с.

Одержано 17.02.2016

Показана связь интенсификации обучения с его активизацией, определены условия и факторы интенсификации обучения, рассмотрена мотивация как фактор интенсификации обучения.

Ключевые слова: интенсификация обучения, активизация, мотивация, проблемное обучение.

Connection of intensification of studies is retined with his activation, certainly terms and factors of intensification of studies, motivation as factor of intensification of studies is considered.

Keywords: intensification of studies, activation, motivation, problem studies.

